

Województwo i Lubania (54,86)

TC-OR-5540-108

Na tarasie przed pałacem ~~obok rzeźb i posągów~~ stały klatki z papugami, z egzotycznymi bobakami, przechadzały się strusie, a na sadzawkach i kanałach pływały żabędzie. Ogród stał dla każdego i ~~każdy~~ o każdym czasie otworem i bywał tłumnie przez mieszkańców Warszawy odwiedzany, nawet wtedy, gdy w letnich miesiąch król w nim przebywał. W setną rocznicę wiktoria wiedeńskiej wśród świetnego karuzelu odbyło się odsłonięcie pomnika Sobieskiego, wśród iluminacji i ogni sztucznych. ~~Kilka przedstawień~~
~~kałatów XIX wieku~~
 W teatrze na wyspie ^(9,30) wystawiano malownicze opery i balety. ~~z udziałem statków, pływających na kanale, licznych rzesz statystów, muzyki, czarując widzów efektownością i bogactwem wystawy.~~

/Jak-

kolwiek ~~nie~~ założenie Łazienkowskie powstawało w okresie bujnego rozwoju nowego ^{sentymentalnego} /stylu ogrodowego ~~w XIX wieku~~ ^{kałatów XIX wieku} którego ~~przedstawicielami~~ ^{reprezentantami} ~~w Warszawie~~ ^{w Polsce} były słynne ~~parki~~ w Powązkach, na Książęcem i Solecu, w Mokotowie, Arkadii, Aleksadrii i inne, dzięki wysokiej kulturze Stanisława Augusta nie wpadły one w owe skrajności i dziwactwa ^{mody} kompozycyjne i programowe, jakie cechowały tamte rozwiązania. ~~W Warszawie~~ ^{Łazienki w Warszawie} wyróżnia się umiarem i wysoką kulturą użytych środków plastycznych i kompozycyjnych, tak różnych od dziwactw mody, charakteryzujących słynne ówczesne parki polskie jak Powązki, Arkadia, Książęce, Solec i inne. Umiejętne powiązanie dawniej istniejących ~~geometrycznych~~ geometrycznych elementów z nowo projektowanymi, swobodnymi i płynnymi stworzyło rozwiązanie ~~zrozumiałe~~ zrozumiałe, czytelne i nie tracące na aktualności po dzień dzisiejszy. Jest to niewątpliwie ^{owolnej kultury} zasługą króla Stanisława Augusta, który z wielką powściągliwością odnosił się do nowinek artystycznych, ^{porównując w nich wartości brzozy} ~~negujących wartości dawniej istniejących prądów.~~ ^{i nieprzemijających.}

W okresie Królestwa ^{w 1817r. Janiecki, symejanowicz, clemensowicz, pchelendrowicz} Kongresowego ~~obszar~~ Łazienek zostały powiększone o tereny przylegające do Alei Ujazdowskich ~~oraz klin na południe od nowej pomarańczarni.~~ ^{w tym miejscu w to ogród}

TC-OR-5540-108

Za Augusta III zamek i zwierzyniec ujazdowski ponownie pod-
upadły, budowle uległy zniszczeniu, park zdziczał, wody uległy
zabagnieniu. Znaczna część terenów, przylegających do ulicy
Czerniakowskiej uległa parcelacji; powstały tam podmiejskie re-
zydencje magnackie. W roku 1764 król Stanisław August Ponia-
towski wykupił pozostałą część terenów Ujazdowa od Kaspra Lubo-
mirskiego, skupiając na nich całe swe zainteresowanie artystycz-
ne. Pierwotne projekty króla zmierzały do stworzenia wielkiego
zespołu rezydencjonalno-urbanistycznego, którego ośrodkiem miał
być zamek ujazdowski. Ambitne te zamiary zostały jednak tylko w
części zrealizowane: ^{na wschód od zamku} powstał system placów i alei, znany dziś
pod nazwą Osi Stanisławowskiej oraz część dolnego parku, które-
go ośrodkiem kompozycyjnym ^{(po oddaniu zamku na koszary gwardii pieszej lit} stała się dawna Łazienka, podniesiona
do godności letniej rezydencji królewskiej. Od tego też czasu par-
nosi nazwę Łazienek Królewskich.

Przez ~~szereg~~ ³⁰ lat prowadzono w Łazienkach wyteżone prace bu-
dowlane, ogrodnicze i wodne pod osobistym nadzorem króla. Praco-
wali tam architekci: ^{D.} Dominik Merlini, ^{Jakób} Jan Kammsetzer, ~~Antoni~~ ^{Jakób} Fon-
tana; ^{Griemayer, Kubicki} (ogrodnicy: ~~Schuch~~ J.J. Schuch, Schneider, Zietz, inżynie-
rowie: Agrykola, H.G. Marx, Rogaliński; rzeźbiarze i sztukatorzy:
Le Brun, Pinck, Pizani, Righi, Monaldi, Staggi, Bing, Graaff;
malarze: ^{M.} Bacciarelli, Pleresch, ^{Tokardi, Wall, Vogel} Smuglewicz ~~i inni~~.

Wycięto stare popróżniałe olchy i wierzby i zasadzono wiele
tysiący starannie dobranych drzewu i krzewów parkowych, podsyp-
pano podmokłe miejsca, przeprowadzono nowe aleje i drogi.

^{królewski} Pałacu na ^{(2, 12, 21, 31, 39, 49,} Obok pałacyku
królewskiego ^(8, 22) na Wyspie powstało szereg budowli ogrodowych jak:

Biały Domek, Kordegarda, Pomarańczarnia z teatrem, oficyny i kuch-
nie t.zw. Grand Commun, pałac Myślewicki, ^(14, 57) Amfiteatr, ^(9, 30, 73) Wodozbiór, ^{116,}
most z pomnikiem króla Jana III, ^{gdzie latem mieszkał dwór i myśliwi króla.} Dom Turecki, ^{114, 62, 77} Ermitaż, ^{116,} wieża

Park zdobity pomostami

^(14, 57, 81) mosty i altany chińskie, pergole, rzeźby i posągi, ^(3, 65, 71) zegary słonecz-
ne, ^(14, 62, 77) fontanny i źródła. Starą sadzawkę rozszerzono do okazałych
rozmiarów jeziora w którym odbijały się kolumnady ~~przebudowa~~
pałacu, ^{scena amfiteatru w formie ruin rzymskich} ruiny rzymskie sceny amfiteatru

i arkadowy most Sobieskiego ^(5, 37, 46)

TC-OR-5540-108

①

Łazienki Królewskie /1-82/

Najpiękniejszy ogród Warszawy stanowi część dawnego zwierzyńca, położonego u stóp skarpy, ^{w Ujazdowie} na której wznosił się niegdyś drewniany zamek książąt mazowieckich. ~~w Ujazdowie~~. Z czasem, gdy Mazowsze wcielono do Korony, zamek i zwierzyniec stał się miejscem letniego mieszkania i łowów dworu królewskiego. Za czasów Wazów wzniesiono ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ w miejscu drewnianej rezydencji murewany zamek z dziedzińcem arkadowym i z czterema narożnymi basztami, zwieńczonymi kopułkami. Z rymowanego opisu Adama Jarzębskiego z 1643 roku wiadomo, że ~~na~~ ^{przy} terenie zwierzyńca znajdowała się sadzawka ~~z wyspą~~, a ~~na~~ ^{przy} niej budynek ogrodowej Łazienki.

Po zniszczeniach wojen szwedzkich Jan Kazimierz oddaje zamek i zwierzyniec w dzierżawę Teodorowi Denhoffowi, który skolei przekazał swe prawa na rzecz Stanisława Herakliusza Lubomirskiego, ^{marszałka w. kor. Ten polował i mecenus sztuki} ~~marszałka w. kor. filozofa i mecenasa sztuki~~. Lubomirski ^{w latach 1683-1690} z wielkim nakładem środków ~~urządził~~ ^{urządził} na nowo zwierzyniec i ogród oraz pobudował liczne pawilony ogrodowe, a wśród nich dotąd istniejący ~~Ermitaż~~ ^{Ermitaż} oraz na dawnym miejscu ~~Łazienkę~~ ^{Łazienkę}, której budowniczym był znany architekt Tylman z Gameren. ~~Pawilon Łazienki miał~~ ^{Pawilon Łazienki miał} wygląd wytwornego barokowego pałacyku, a w jego wnętrzu znajdowała się ~~okrągła sala kąpielowa, bogato przyozdobiona sztukateriami i malowidłami.~~

Król August II Mocny, upodobawszy sobie to miejsce, wydzierżawił Ujazdów od Teodora Lubomirskiego w roku 1720, polecając swym architektom, m.i. Pöppelmannowi opracowanie projektów królewskiej rezydencji. Z tego okresu pochodzą wielkie roboty ogrodowe, a w szczególności budowa najdłuższego kanału ogrodowego w Polsce, ^{zwanego} ~~Kanału~~ ^{Kanału} Piaseczyńskiego, na osi zamku, Kanał ten miał za zadanie odprowadzenie ^{do Wisły} ~~nadmiar~~ ^{do Wisły} wód z podmokłego terenu zwierzyńca ~~do Wisły~~.

"Skarb". Pisarz, znakomity znawca przyrody - dokładnie i

